

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

УДК 343.139

Татаров Олег Юрійович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, адвокат, старший партнер юридичної корпорації;
Нагорнюк-Данилюк Олександр Олександрович – здобувач Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СПЕЦІАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Досліджено інститут кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (trials in absentia) в кримінальному процесі окремих країн Європи. Запропоновано зміни до Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення окремих його положень стосовно здійснення спеціального кримінального провадження.

Ключові слова: спеціальне кримінальне провадження; обвинувачений; право на оскарження; повторний розгляд кримінального провадження; особиста участь; обов'язковість участі захисника; екстрадиція.

Верховна Рада України 16 вересня 2014 р. прийняла Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» [1].

У ст. 24 Угоди про асоціацію зазначено, що сторони домовилися надалі розвивати судове співробітництво в кримінальних справах, повною мірою використовувати відповідні міжнародні та двосторонні документи, ґрунтуючись на принципах юридичної визначеності й праві на справедливий суд [1].

З огляду на це, кримінальне процесуальне законодавство України зазнає змін, зокрема в напрямі спрощення процесуальних процедур завдяки диференціації кримінальних проваджень.

У вітчизняному кримінальному процесі було запроваджено інститут спеціального кримінального провадження, тобто кримінального провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (*trial in absentia*), недосконалість правового регулювання якого ми неодноразово констатували. Відповідно, про практику його застосування говорити ще зарано. Але вже нині потрібно вносити зміни до Кримінального процесуального кодексу (КПК) України у зв'язку з недосконалістю окремих норм, чому власне присвячено наше дослідження.

Для подальшого реформування цього інституту необхідно враховувати досвід функціонування відповідних інститутів у зарубіжних країнах, зокрема Європи, що і становлять мету підготовки статті.

Розглянемо законодавство таких європейських країн, як Сполучене Королівство, Італія, Чеська Республіка, Королівство Данія та Республіка Албанія, що в цьому контексті є найбільш прогресивними.

У кримінальному процесі окремих країн Європи передбачено можливість здійснення судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого. Водночас відсутність підозрюваного на стадії досудового розслідування здебільшого призводить до зупинення такого розслідування. Присутність підсудного на цій стадії свідчить про його обізнаність стосовно здійснення щодо нього кримінального провадження.

У КПК України передбачено можливість здійснення кримінального провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого як на стадії досудового розслідування, так і на стадії судового розгляду. Такі положення свідчать про спробу забезпечити реалізацію принципу невідворотності кримінальної відповідальності.

Питання можливості здійснення спеціального кримінального провадження в кримінальному процесі країн, які

входять до складу Сполученого Королівства, урегульовано неоднаково. У розділі 92 (1) Кримінального процесуального акта Шотландії 1995 р. зазначено, що жодна частина провадження з обвинувального акта не може відбуватися за відсутності обвинуваченого [2]. Водночас Кримінальним процесуальним актом Англії та Уельсу 1864 р. закріплено можливість як пред'явлення обвинувачення, так і судового розгляду за відсутності обвинуваченого [3].

Верховний суд (House of Lords) у своєму обов'язковому рішенні (прецеденті) у справі Regina v Jones (2002 р.) зазначив, що здійснення судового розгляду за відсутності обвинуваченого повинно відбуватись з особливою обережністю і тільки у виняткових випадках, коли після всебічного розгляду всіх передбачених питань, зокрема щодо справедливості судового розгляду, суддя доходить висновку, що процес має відбутися [4].

У кримінальному процесі Королівства Данія, як власне і в Україні, відсутність обвинуваченого в жодному разі не може розглядатись як визнання ним вини. Докази досліджуються навіть за відсутності обвинуваченого. Не допускається проведення судового розгляду за відсутності обвинуваченого, якщо воно ґрунтується на визнанні обвинуваченим вини.

У законодавстві Королівства Данія закріплено п'ять умов, за яких судовий розгляд кримінальної справи може бути проведений без обвинуваченого, якщо суд визнає його присутність необов'язковою, а саме: якщо обвинувачений переховується від правосуддя після пред'явлення йому обвинувачення; якщо обвинувачений самовільно залишає місце проведення судового розгляду (місцезнаходження суду) після початку розгляду справи; якщо він обвинувачується у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше шести місяців або арешту, обмеження прав або зобов'язання про відшкодування збитків і обвинувачений дав згоду на розгляд справи за його відсутності; якщо його обвинувачують у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше трьох місяців або настання таких правових наслідків, як конфіскація, позбавлення водійських прав або зобов'язання про

відшкодування збитків; якщо є безперечні підстави вважати, що судовий розгляд закінчиться виправданням особи [5].

Тобто відсутність обвинуваченого на початку судового засідання або під час судового розгляду зумовлює відкладення розгляду справи, а розглянуте за відсутності обвинуваченого кримінальне провадження може бути лише в окремих вищезазначених випадках та за обов'язкової участі захисника.

Кримінальним процесуальним законодавством Чеської Республіки передбачено можливість здійснення судового розгляду щодо осіб, які ухиляються від участі в судовому розгляді кримінального провадження переховуючись або перебуваючи за кордоном; стосовно осіб, яких обвинувачують у вчиненні злочину, за котрий передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше п'яти років і в матеріалах справи наявні чіткі та відповідним чином задокументовані докази, отримані на стадії досудового розслідування та за клопотанням підсудного [6].

Уважаємо, що вищезазначені положення відповідають рекомендаціям Ради Європи щодо здійснення судового розгляду за відсутності обвинуваченого та практиці Європейського суду з прав людини та повинні бути враховані під час реформування вітчизняного законодавства.

У межах здійснення судового розгляду кримінальної справи за відсутності підсудного щодо особи, яка ухиляється від участі в судовому розгляді кримінального провадження переховуючись або перебуваючи за кордоном, суд повинен прийняти окреме процесуальне рішення про проведення такого розгляду. У такому разі підсудний реалізує свої права через захисника (обраного підсудним самостійно або призначеного судом). Результати розгляду мають бути опубліковані відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства Чеської Республіки [6].

Україна вже має певний історичний досвід схожого правового регулювання інституту судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого, який було запроваджено Законом України «Про внесення змін до КПК України щодо заочного кримінального провадження»

від 16 січня 2014 р. Проте 28 січня 2014 р., у зв'язку з утратою цим Законом чинності, зазначена правова конструкція не знайшла свого подальшого законодавчого втілення.

Кримінальне провадження щодо осіб, яких обвинувачують у вчиненні злочину, за котрий передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років і в матеріалах справи наявні чіткі й відповідним чином задокументовані докази, отримані на стадії досудового розслідування, відповідно до кримінального процесуального законодавства Чеської Республіки, може бути розглянута одним суддею в письмовому провадженні за відсутності обвинуваченого. Суддя за результатами такого розгляду приймає рішення у формі судового наказу та може призначити покарання у виді тюремного ув'язнення або домашнього арешту на строк не більше одного року, громадські роботи, виправні роботи на строк не більше п'яти років, штраф, конфіскацію частини майна або інших цінностей, у виді заборони на відвідування спортивних, культурних або інших заходів строком не більше п'яти років. Для того, щоб судовий наказ набув чинності, він має бути вручений підсудному особисто.

Крім випадків, описаних вище, у Чеській Республіці судовий розгляд кримінальної справи за відсутності підсудного можливий за його запитом, коли підсудний відмовляється від свого права бути присутнім під час судового розгляду кримінального провадження шляхом неявки в судове засідання без поважної причини. Суд може прийняти рішення провести розгляд справи за його відсутності або перенести розгляд справи.

У КПК України передбачено можливість здійснення спеціального кримінального провадження щодо злочинів, визначених у ч. 2 ст. 297–1, які за ступенем тяжкості належать до тяжких та особливо тяжких злочинів.

Практика Чеської Республіки щодо можливості судового розгляду кримінальної справи за відсутності осіб, яких обвинувачують у вчиненні злочину, за котрий передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років, та за клопотанням самого підсудного є позитивним досвідом регулювання інституту спеціального кримінального

провадження, що доцільно запозичити, упровадивши у вітчизняний кримінальний процес.

З огляду на це, необхідно поширити можливість здійснення спеціального кримінального провадження в Україні на злочини всіх ступенів тяжкості. До того ж, варто розглянути питання щодо закріплення у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві можливості здійснення спеціального судового провадження за клопотанням власне обвинуваченого.

Цікаво, що в кримінальному процесі Італії підсудний не зобов'язаний особисто брати участь у судовому розгляді кримінального провадження щодо нього, оскільки це його право, а не обов'язок [7]. У разі прийняття підсудним рішення не брати участі в судовому розгляді його інтереси представляє захисник, призначений безпосередньо підсудним або судом.

Відповідно до положень італійського законодавства, судовий розгляд кримінальної справи буде вважатися таким, що відбувається за відсутності обвинуваченого, якщо обвинуваченого було належним чином викликано судом, водночас той не з'явився до суду без поважної причини, а суд після висловлення сторонами процесу (захисту й обвинувачення) думки з цього питання визнає підсудного таким, що не з'явився, проголошуючи про це відповідне процесуальне рішення. Для визнання підсудного таким, що не з'явився, необхідна наявність трьох умов: факту відсутності обвинуваченого в судовому засіданні; наявності належним чином здійсненого виклику підсудного; відсутності інформації про поважність причин його відсутності [7].

Таким чином, у кримінальному процесі Італії здійснення судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого, на відміну від практики інших країн, не пов'язується з перебуванням обвинуваченого за кордоном та/або в міжнародному розшуку.

У кримінальному процесі Республіки Албанія здійснення судового розгляду кримінального провадження за відсутності підсудного можливе, якщо буде доведено, що підсудний ухилився від явки до суду за його викликом [8]. У разі явки

підсудного до суду перед судовими дебатами, він може просити про проведення його допиту. Водночас процесуальні дії, учинені за його відсутності, вважаються чинними. Якщо підсудний доведе, що він не отримав виклику до суду не з його вини, то суд приймає рішення про надання підсудному матеріалів, що стосуються кримінального провадження або про відтворення процесуальних дій, які було проведено.

Зауважимо, що український законодавець у цьому контексті пішов далі, визначивши, що в разі, коли підстави для постановлення судом ухвали про спеціальне судове провадження перестали існувати, тобто обвинувачений з'явився на виклик суду, подальший судовий розгляд розпочинається спочатку згідно із загальними правилами [9].

Таким чином, можливість здійснення судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого як в Україні, так і в більшості зазначених країн пов'язується з переховуванням обвинуваченого від правосуддя.

Важливою умовою здійснення спеціального судового провадження в кримінальному процесі України, Чеської Республіки, Королівства Данія та Республіки Албанія є обов'язковість участі в такому розгляді захисника.

Згідно із законодавством Італії, підсудний взагалі не може самостійно сам себе захищати. Інтереси особи, яка перебуває під слідством, незалежно від того, бере вона участь у судовому розгляді чи ні, повинен представляти й захищати адвокат. Обвинувачений може призначити не більше двох захисників на власний розсуд, в іншому разі захисника призначає суд.

Щодо регулювання цього питання в Сполученому Королівстві, то в рішенні Верховного суду (House of Lords) *Regina v Jones* (2002 р.) вимагається, щоб обвинувачений був представлений, навіть якщо він переховується від правосуддя [4].

Отже, у кримінальному процесуальному законодавстві всіх зазначених країн передбачено обов'язкову участь захисника під час здійснення судового розгляду за відсутності обвинуваченого.

Особливої уваги потребує питання оскарження рішення суду, ухваленого за результатами судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого.

В Англії та Уельсі особа, яку було засуджено за її відсутності, має право звернутися до суду або кримінальної палати Апеляційного суду про надання дозволу на апеляційне оскарження вироку. Причому обвинувачений повинен письмово обґрунтувати важливість підстав для апеляційного оскарження. Право на таке оскарження може бути надане, якщо суд визнає ці підстави належним чином обґрунтованими [3].

Підсудний, стосовно якого судом прийнято рішення в кримінальній справі за його відсутності, за законодавством Італії має право на апеляційне оскарження, а в разі пропуску строку, має право на відновлення строку на таке оскарження. До прийняття 22 квітня 2005 р. Закону № 60/2005, яким було внесено зміни до КПК Італії, обов'язок доказування підстав для відновлення строку на апеляційне оскарження покладался власне на підсудного [10].

Проте після винесення Європейським судом з прав людини рішення в справі «Сейдович проти Італії» 10 листопада 2004 р. до ст. 175 КПК Італії було внесено зміни, завдяки яким шанси на відновлення строку на апеляційне оскарження значно збільшилися, а обов'язок доказування покладено на суд. Сьогодні в Італії для того, щоб відмовити особі у відновленні строку на апеляційне оскарження рішення, ухваленого за її відсутності, суд повинен довести, що підсудний достовірно знав про здійснення судового розгляду щодо нього.

Таким чином, у ст. 175 КПК Італії визначено, що за запитом підсудного, щодо якого винесли заочне рішення, йому може бути відновлено строк на апеляційне оскарження, крім випадків, коли матеріали справи або зібрані судом іншим чином докази свідчать, що особі було достовірно відомо про судовий розгляд щодо нього та він добровільно відмовився подавати апеляційну скаргу. Для цього суд може проводити всі необхідні перевірки [7]. Запит про відновлення строку на апеляційне оскарження має бути поданий підсудним протягом 30 днів із дати, коли його було фактично поінформовано про судовий розгляд проти нього, інакше він утрачає таке право. У разі екстрадиції строк на подання такого запиту обчислюється з дати передачі засудженої особи.

У Королівстві Данія обвинувачений, який був відсутній під час розгляду справи судом першої інстанції, не має права подавати апеляційну скаргу на таке рішення. Водночас зазначене право обвинуваченому може надати Апеляційна дозвільна комісія в особливих випадках і в справах, які мають широкий резонанс [5]. Обвинувачений також має право подати апеляційну скаргу за умови, що вона не містить питання щодо його винуватості чи невинуватості, на ухвалене за його відсутності рішення в справі щодо злочину, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше трьох місяців або таких правових наслідків, як конфіскація, позбавлення водійських прав або зобов'язання про відшкодування збитків. У такому разі обвинувачений має абсолютне право вимагати відновлення розгляду справи. До того ж, за кримінальним процесуальним законодавством Королівства Данія, обвинувачений має право вимагати відновлення розгляду справи, якщо він доведе поважність причин своєї відсутності або те, що повістку не було доведено до його відома у визначений законодавством термін.

Відповідно до положень законодавства Республіки Албанія, рішення суду, ухвалене за результатами судового розгляду кримінального провадження за відсутності підсудного, може бути оскаржено ним в апеляційному порядку. У разі пропуску строку на апеляційне оскарження підсудний має право звернутись із заявою про відновлення такого строку, проте на нього покладається обов'язок доведення, що його не було належним чином поінформовано про таке рішення [8].

Підтвердженням обізнаності особи про винесене щодо неї рішення за її відсутності є особистий підпис цієї особи, який проставляється в момент її в'їзду на територію Республіки Албанія на відповідному повідомленні. Саме з цього часу починається відлік десятиденного строку на звернення із запитом про відновлення строку на апеляційне оскарження такого рішення.

Законодавством Республіки Албанія не передбачено автоматичного права підсудного на перегляд ухваленого щодо нього рішення за результатами розгляду кримінального

провадження. Однак у Законі Республіки Албанія «Про юрисдикційні відносини з іноземними органами в кримінальних справах» зазначено, що рішення, ухвалене щодо екстрадованої особи за її відсутності може бути переглянуте за клопотанням такої особи, у разі, якщо міністр юстиції надав відповідну гарантію запитуваній країні. Особа, стосовно якої винесено рішення за її відсутності, може подати клопотання про перегляд протягом 30 днів із моменту її прибуття на територію Республіки Албанія. Таке клопотання розглядає Верховний суд [11].

У разі задоволення Верховним судом клопотання екстрадованої особи про здійснення перегляду кримінального провадження, яке було розглянуто за її відсутності, його розглядає суд першої інстанції з дотриманням усіх процесуальних правил здійснення такого розгляду, визначених КПК Республіки Албанія.

Відповідно до КПК України, обвинувачений має право на апеляційне оскарження вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження, у загальному порядку. У разі пропуску обвинуваченим строку на апеляційне оскарження такого вироку він може бути поновлений судом апеляційної інстанції за умови надання обвинуваченим підтвердження наявності поважних причин, передбачених кримінальним процесуальним законом.

Водночас право обвинуваченого на повторний розгляд справи у звичайному порядку за клопотанням обвинуваченого, щодо якого ухвалено вирок за результатами спеціального судового провадження, у вітчизняному кримінальному процесі не передбачено. З огляду на це, з метою вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства необхідно внести зміни до КПК України, закріпивши право обвинуваченого, щодо якого судом ухвалено вирок за результатами спеціального судового провадження, подавати клопотання про повторний розгляд кримінального провадження, до якого має бути додано докази поважності причин неприбуття за викликом суду, за умови, що обвинувачений повернувся до України або його було повернуто (у порядку екстрадиції, депортації або іншим шляхом).

У кримінальному процесі Чеської Республіки для кожного з випадків, коли можливе здійснення розгляду справи за відсутності підсудного, передбачено особливі умови оскарження рішень, ухвалених за результатами такого розгляду. Так, рішення за результатами розгляду справи за відсутності підсудного вручається його захисникові та може бути переглянуто за запитом підсудного, якщо підсудний повернеться до Чеської Республіки або його буде повернуто (за власною волею, у порядку екстрадиції, депортації або іншим шляхом). Суд зобов'язаний офіційно поінформувати цю особу про прийняте щодо неї рішення. Підсудний має право звернутись із запитом про повторний розгляд справи протягом восьми днів після повідомлення його службою суду про прийняте щодо нього рішення [6].

Скасування відповідного рішення за таким запитом є обов'язком суду без будь-яких винятків і застережень. Суд повторно досліджує докази та здійснює допит (тією мірою, що й під час заочного розгляду, а також наскільки природа доказів дає змогу це зробити). Якщо дослідження доказів неможливо повторити, тоді відтворюється аудіо- або відеозапис їх дослідження під час заочного розгляду з можливим коментуванням обвинуваченого.

Рішенням суду за результатами повторного розгляду не може бути призначене покарання суворіше, ніж попереднє покарання (не може бути обрана суворіша міра покарання або збільшений строк позбавлення волі). Особа може скористатись усіма засобами оскарження вироку за результатами повторного розгляду, які передбачені кримінальним процесуальним законодавством Чеської Республіки.

Підсудний також має право оскаржити в апеляційному порядку судовий наказ, винесений суддею одноосібно в письмовому провадженні за відсутності обвинуваченого. Таке оскарження зумовлює автоматичне скасування судового наказу та проведення повноцінного розгляду справи. У цьому разі, на відміну від вищезазначеного випадку, суд під час призначення

покарання «не зв'язаний» покаранням, призначеним судовим наказом. Вирок за результатами остаточного розгляду може бути оскаржений підсудним усіма передбаченими кримінальним процесуальним законом засобами [6].

У разі здійснення судового розгляду кримінальної справи за відсутності підсудного за його запитом підсудний має право на апеляційне оскарження ухваленого за результатами такого розгляду вироку, проте не має права вимагати проведення повторного розгляду. Таке рішення суду не вважається заочним.

Отже, у кримінальному процесі країн Європи передбачено можливість здійснення судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого в окремих виняткових випадках. До того ж, крім права на апеляційне оскарження судового рішення, ухваленого за результатами судового розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого, у кримінальному процесуальному законодавстві Чеської Республіки, Королівства Данія, Республіки Албанія закріплено можливість проведення повторного судового розгляду кримінального провадження за клопотанням обвинуваченого.

З огляду на досвід правового регулювання інституту спеціального кримінального провадження в окремих країнах Європи, запропоновано зміни до вітчизняного кримінального процесу з метою його вдосконалення. Зокрема, на особливу увагу заслуговує необхідність запозичення європейського досвіду законодавчого регулювання інституту спеціального кримінального провадження в частині надання обвинуваченому, щодо якого ухвалено вирок за результатами спеціального судового провадження, права на звернення з клопотанням про проведення повторного судового розгляду кримінального провадження за його участі з дотриманням усіх правил здійснення судового розгляду кримінального провадження судом першої інстанції, що має стати додатковою гарантією реалізації обвинуваченим права на захист.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] : Закон України від 16 верес. 2014 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – Назва з екрана.

2. Criminal Procedure (Scotland) Act [Electronic resource] : Scotland, 1995. – Mode of access: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/46/contents>. – Title from the screen.

3. Criminal Procedure (Insanity) Act [Electronic resource] : England and Wales, 1864 with amendmends. – Mode of access: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1964/84>. – Title from the screen.

4. Regina v Jones (Appellant) [Electronic resource] : United Kingdom, House of Lords, February 20, 2002. – Mode of access: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200102/ldjudgmt/jd020220/jones-1.htm>. – Title from the screen.

5. Bekendtgørelse af straffeloven [Electronic resource] : Denmark, Herved bekendtgøres straffeloven, jf. lov bekendtgørelse nr. 871 af Juli 4, 2014, med de ændringer, der følger af § 1 i lov nr. 152 af Februar 18, 2015. – Mode of access: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=17275>. – Title from the screen.

6. Trestní zákoník [Electronic resource] : České republiky, ZÁKON ze dne 8. ledna 2009. – Mode of access: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>. – Title from the screen.

7. Codice Penale [Electronic resource] : Italy, approvato con Regio Decreto 19 ottobre 1930, n. 1398, con le modifiche apportate dalla L. 27 maggio 2015, n. 69. – Mode of access: <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-penale>. – Title from the screen.

8. Criminal Procedure Code of the Republic Of Albania [Electronic Resource] : Albania, March 21, 1995, according to 2013 addition. – Mode of access: <https://www.unodc.org/cld/document>

/alb/1995/criminal_procedure_code_of_the_republic_of_albania_as_of_2013.html?. – Title from the screen.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.

10. Постановление Европейского суда по правам человека по делу «Сейдович против Италии» [Электронный ресурс] : Европейский суд по правам человека, 10 ноября 2004 г. – Режим доступа: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=003-1187128-1232785>. – Загл. с экрана.

11. Law no. 10193 On jurisdictional foreign relations between foreign authorities in criminal matters [Electronic resource] : Albania, dated December 3, 2009. – Mode of access: http://www.pp.gov.al/web/ligj_per_marredheniet_juridikionale_me_autoritetet_e_huaja_ne_ceshtjet_penale_409.pdf. – Title from the screen.

Татаров О. Ю. – доктор юридических наук, профессор, заслуженный юрист Украины, адвокат, старший партнер юридической корпорации;

Нагорнюк-Данилюк А. А. – соискатель Днепропетровского государственного университета внутренних дел

Зарубежный опыт специального уголовного производства

Исследован институт уголовного производства в отсутствие обвиняемого (trials in absentia) в уголовном процессе некоторых стран Европы. Предложено внесение изменений в Уголовный процессуальный кодекс Украины относительно усовершенствования отдельных его положений, касающихся специального уголовного производства.

Ключевые слова: специальное уголовное производство; обвиняемый; право на обжалование; повторное рассмотрение уголовного производства; личное участие; обязательность участия защитника; экстрадиция.

Oleh Tatarov – Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Lawyer, Eeior Partner of Corporation;

Oleksandr Nagorniuk-Danyliuk – Researcher of Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs

Foreign Experience of Special Criminal Proceedings

Article provides research of criminal proceedings carried out under specific circumstances – trial in absentia – in criminal process of European states. Proposals on the Criminal Procedure Code of Ukraine amending with regard to special criminal proceedings are made. Trials in absentia have been constantly attempted to establish in Ukraine since 2014. Analysis of modern Ukrainian criminal process, specific criminal institutes and development perspectives is not complete without thorough study of relevant foreign institutions with fixed traditions and criminal procedure peculiarities.

The research topic was chosen due to its direct connection to current transformation of criminal process in Ukraine in the context of European standards. As a European state Ukraine must not ignore progressive ideas and at the same time to keep its legal traditions fixed in the course of time. One of the aims for the trial in absentia to become a routine domestic practice was announced as opportunity to turn the flow of illegal finance from foreign deposits to Ukraine. But the procedure itself is very complicated and may be initiated only under conditions defined by the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (1990) with the court decision available – presence of accused person must gradually become a secondary requirement for the court to sustain a sentence.

It is considered that establishment of institute of special pre-trial investigation of criminal offences has become a requirement in relation to harmonization of Criminal Procedure Code of Ukraine with norms of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. International practice proves that trial in absentia is applied only in separate states – EU and CIS members – to ensure the irreversibility of criminal responsibility.

Keyword: special criminal proceedings; the accused; the right to appeal; retrial; personal involvement; mandatory participation of defense counsel; extradition.